

TURNHOU

De weg naar een circulaire strategie

Stad Turnhout

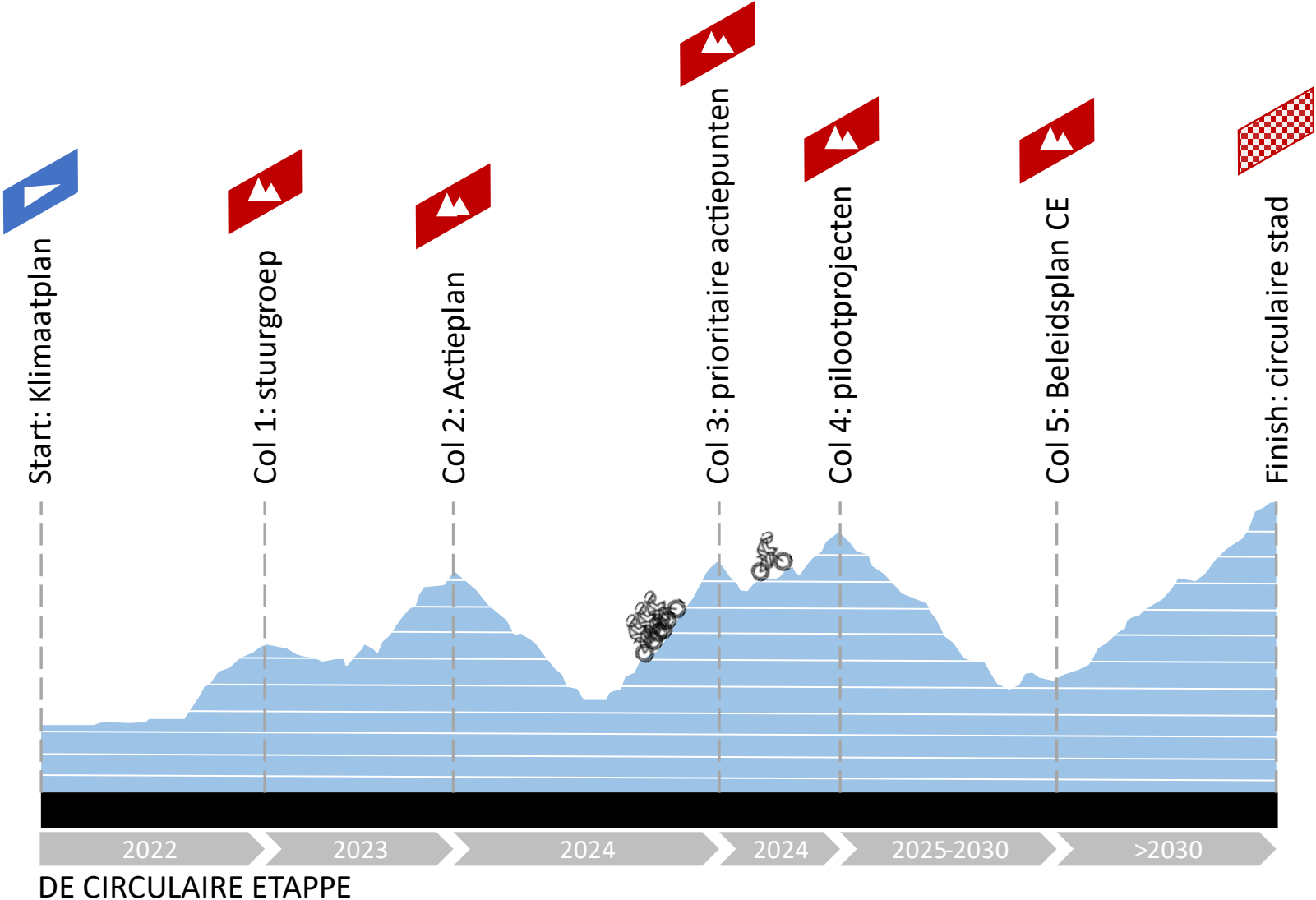
TURNHOUT

“De circulaire étape”

De weg naar een circulaire strategie,
uitgelegd in welertermen.

De étappe

Het peloton

- Vlaams

- Provinciaal

- Intercommunale

- Lokaal

- Bedrijven/dienstverleners

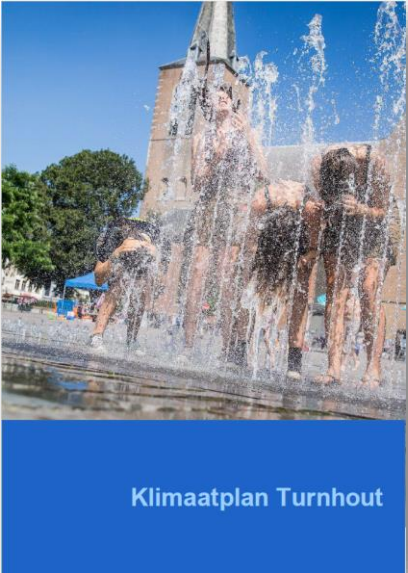
- Burgers

START: circulariteit vroegtijdig in het meerjarenplan

Start: Klimaatplan

PROGAMA 3 Hoe (ver) bouwen we ons huis?

Waarom zetten we in op dit programma?

De impact van "Ons huis" op onze leefomgeving en het klimaat reikt verder dan de jaarlijkse energierekening. De impact wordt ook in belangrijke mate bepaald door waar we bouwen, hoe we (ver) bouwen, welke materialen we daarbij gebruiken en de levensduur van die materialen en gebouwen.

Door slim te bouwen op de juiste plaats kunnen we maximaal gebruik maken van zon, schaduw en wind. Een bodem aan de stad of een tijdje van de woning zorgt voor schaduw in de zomer, maar tegelijkertijd voor voldoende zonlicht en warmte op het moment dat de boom zijn bladeren verliest.

Daarnaast moeten strategieën uit de circulaire economie de bouwsector klaarzetten voor de toekomst. Door volop in te zetten op hergebruik, moeten minder materialen en/of minder producten ingezet worden om aan eenzelfde behoefte te voldoen. Hierdoor ontstaan er CO₂-winsten in de opbrengst, productie, het transport en de afvalverwerking van deze (vermeden) producten. In 2019 was de bouwsector in Europa immers verantwoordelijk voor 40% van de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂ en 50% van de materialenstromen.

AANDEEL BOUWSECTOR IN UITSTOOT EN GEBRUIK HULPBRONNEN

CO ₂ uitstoot	40%
Afval	33%
Water	50%
Stroom	50%
CO ₂	33%

Figuur 40

Circulair bouwen is meer dan enkel een focus op de impact van bouwmaterialen; het is een keten-denken en nadenken over de toekomst. Hoe kunnen we gebouwen en materialen zonder kwaliteitsverlies ontwerpen? Hoe houden we onderhoud- en sloopcycli gelinkt over de hele gebruiksduur laag? Hoe anticiperen we op toekomstige veranderingen in het gebouwgedrag? Etc.

18 Bron: Vlaanderen Circulair Whitepaper "Circular bouwen"

PROGAMA 1 Van waar komen en gaan onze materialen?

Waarom zetten we in op dit programma?

De koolstofvoetafdruk van de Vlaamse consumptie bedroeg in 2016 gemiddeld 14,2 ton CO₂-equivalent per inwoner. Twee derde hiervan is gekoppeld aan goederen en diensten die aangevoerd werden door de huishoudens. Het overige deel komt voort uit investeringen van bedrijven en overheden.

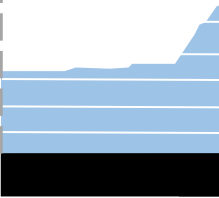
De gebruiksfase van een product is vaak maar verantwoordelijk voor slechts 20% van de uitstoot. De overige 80% van de uitstoot is toe te wijzen aan de productie en het delven van grondstoffen.

Figuur 32 Koolstofvoetafdruk van de consumptie en broeikasgasuitstoot (Bron: departement omgevings)

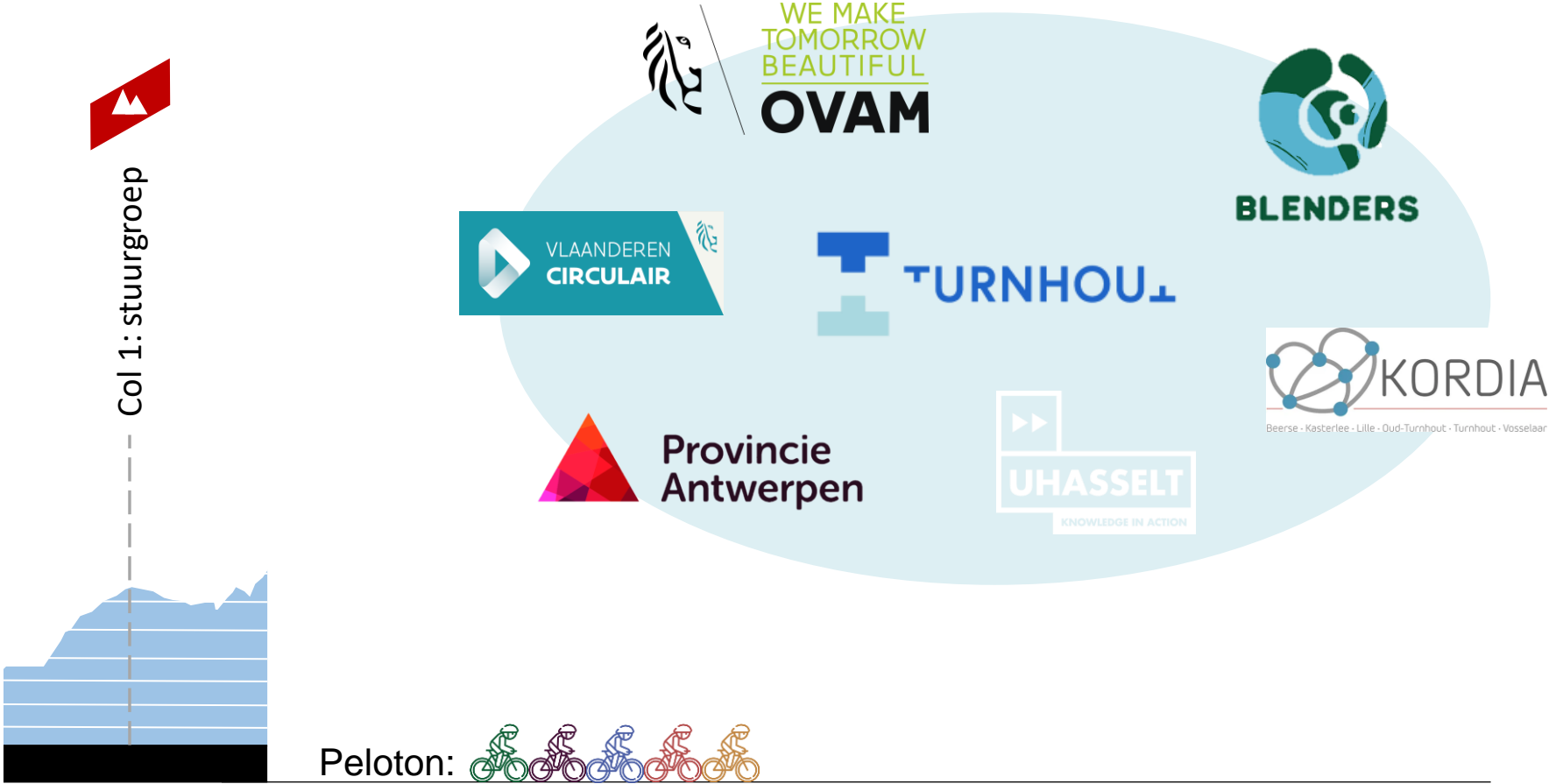
Hoeveel de totale uitstoot die voortvloeit uit de productie van onze consumptiegoederen de voorbije jaren daalde, is de materialenvoetafdruk die daarmee gepaard gaat in stijgende lijn. Dat terwijl de meeste grondstoffen op aarde beperkt zijn in voorraden. Voor sommige grondstoffen kan zelfs gesproken worden over reële schaarste (zoals in het geval van de kostbare metalen). Onze economie is daarvoor sterk afhankelijk van de import van materialen, zo werd in 2018 zelfs 53,4% van onze grondstoffen geïmporteerd. De Vlaamse economie is dus sterk afhankelijk van materialen uit het buitenland.

Figuur 34 Overzicht van de Vlaamse grondstoffenefficiëntie naar herkomst (Bron: Vlaanderen Circulair)

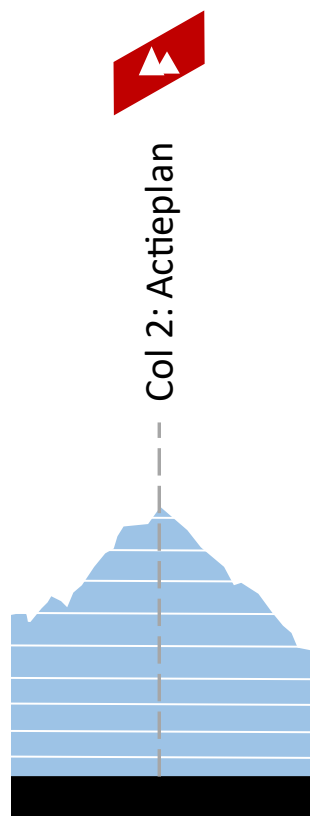
In een lineair productiesysteem worden grondstoffen omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur degraderen tot 'afval'. Door de waarde van een materiaal steeds zo hoog mogelijk te houden tijdens zijn levensduur kunnen we kringlopen gaan sluiten en afval

Col 1: een stuurgroep samenstellen

Col 2: een actieplan opstellen

1 Identificatie van kerntopic(s)

Doelstelling:

Identificatie van circulaire kerntopic(s) voor Stad Turnhout

Aanpak workshop:

- Intro CE op lokaal niveau
- Stakeholdermapping (identificatie van andere relevante organisaties in de regio)
- Denkoefening rond beloftevolle waardeketens obv cijfers Stad Turnhout en/of eerste ruwe analyses door Möbius
- Formuleren van globale ambitie en doelstellingen (2030) voor kerntopics

Resultaat:

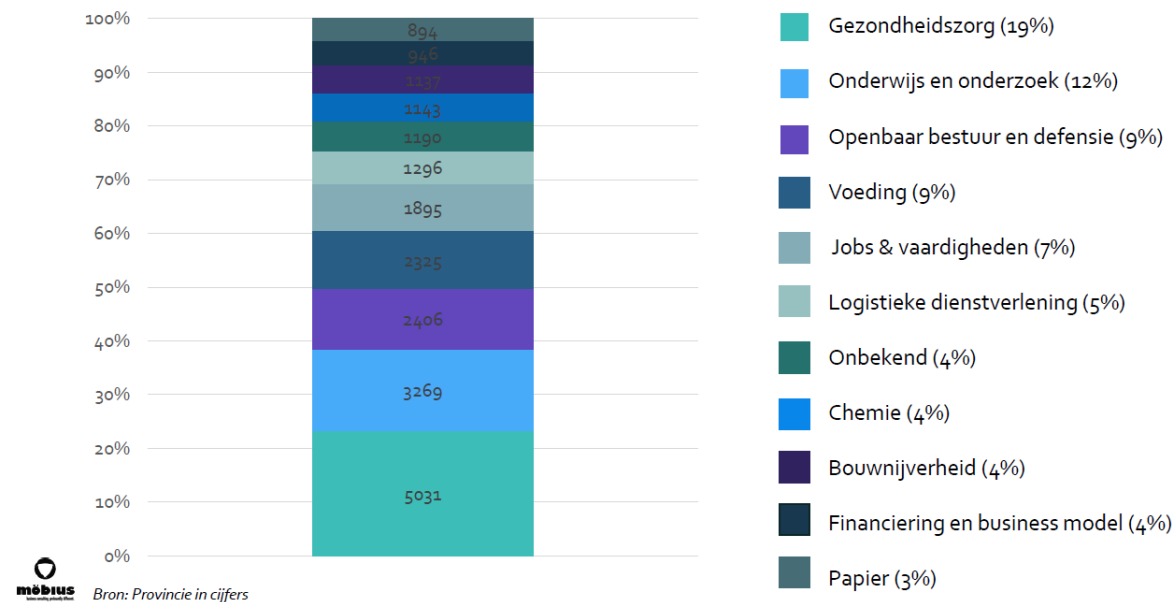
- Stad Turnhout weet hoe op een onderbouwde manier een (beperkt aantal) kerntopics te kiezen om rond te werken en begrijpt beter welke waardeketens een grote potentiële circulaire impact hebben.

Peloton:

Tewerkstelling in Turnhout

Tewerkstelling per sector

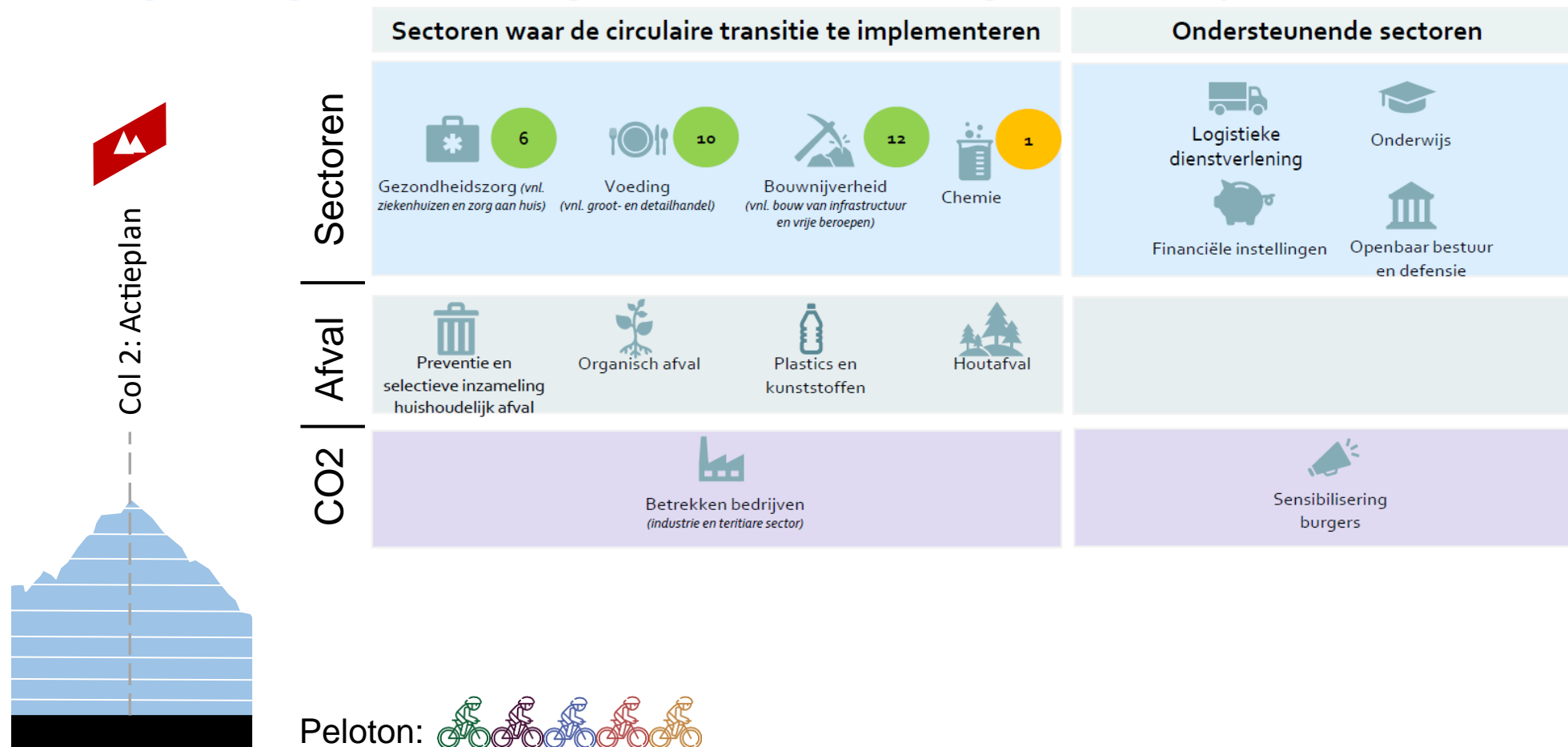
Aantal loontrekkenden in Turnhout

Col 2: een actieplan opstellen

Goed vertegenwoordigde sectoren in de regio van Turnhout o.b.v. de voorgaande data-analyses:

Col 2: een actieplan opstellen

2 Identificeren van mogelijke (beleids)acties

Doelstelling:
Afbakenen rol van Stad Turnhout en identificatie van mogelijke (beleids)actie(s), met focus op prioritaire waardeketens/stromen

Aanpak workshop:

- Inspirerende cases voor prioritaire waardeketens
- Identificatie en prioritering van mogelijke acties voor prioritaire waardeketens
- Denkoefening rond rol van Stad Turnhout en exploreren synergie met bestaande initiatieven

Resultaat:

- Stad Turnhout heeft inzicht in de verschillende (beleids)acties die zij voor de bevordering van de circulaire economie kunnen lanceren binnen de gekozen kerntopic(s). Stad Turnhout heeft inzicht in de verwachtingen van interne en externe stakeholders naar Stad Turnhout toe. Inspiratie van andere lokale besturen/intercommunales omtrent de verschillende activiteiten daar.

TURNHOUT ALS
VOORBEELDSTAD

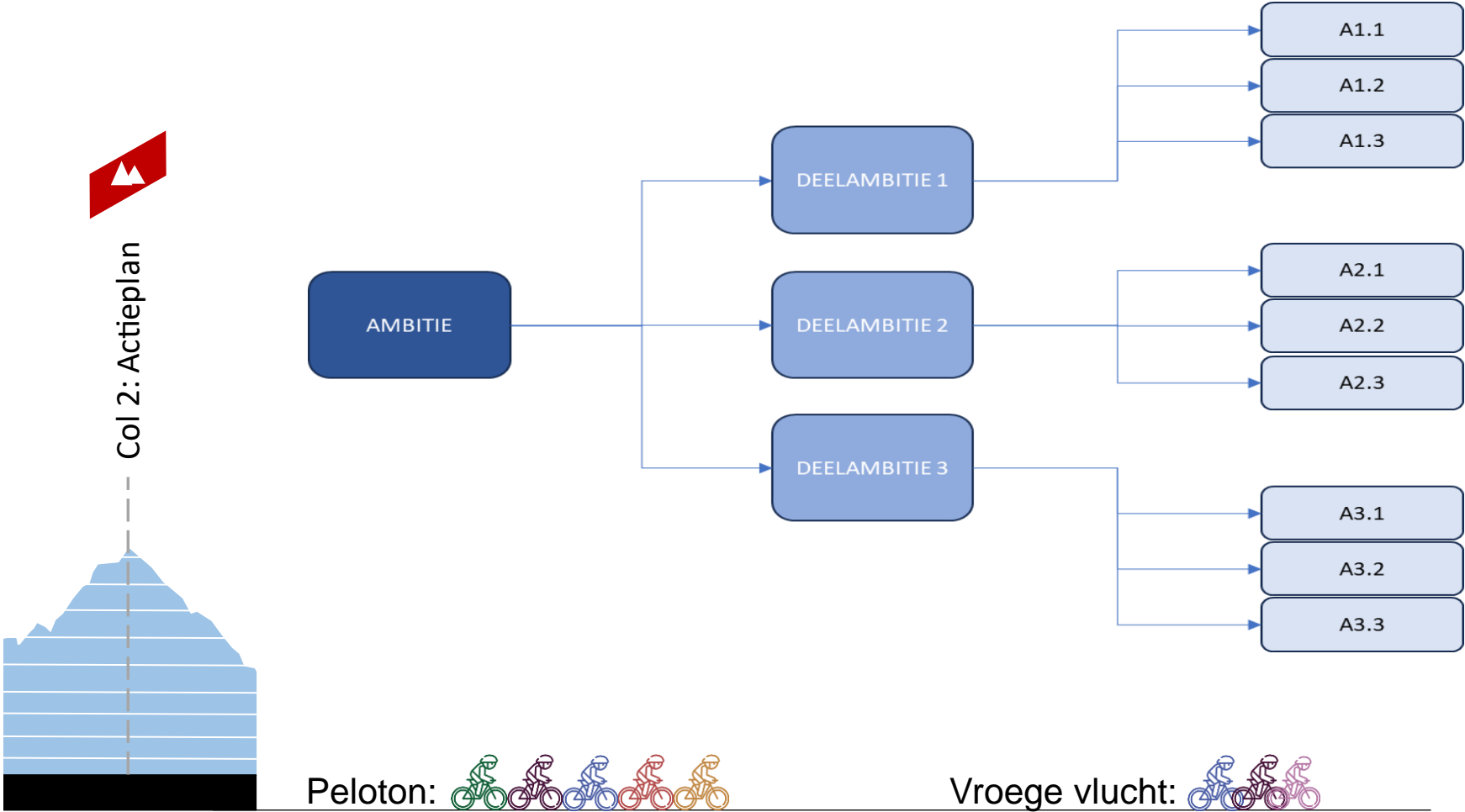
SENSIBILISATOR &
MATCHMAKER

CIRCULAIRE BOUW

VOEDING

Col 2: een actieplan opstellen

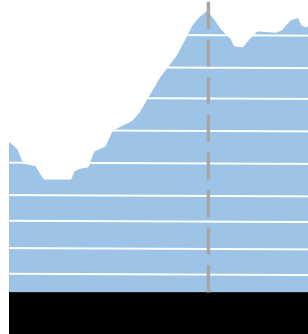

Col 3: Prioritaire actiepunten vaststellen

Col 3: prioritaire actiepunten

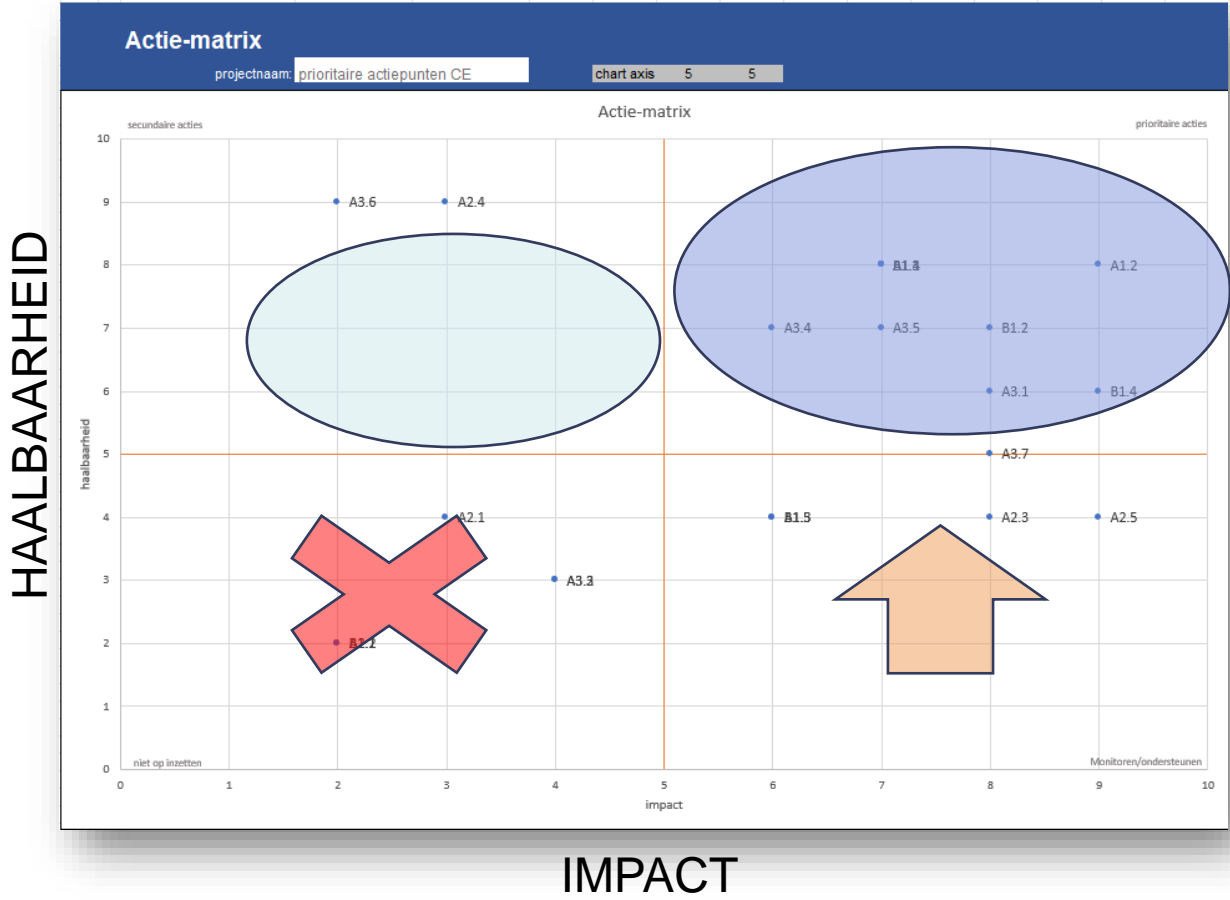
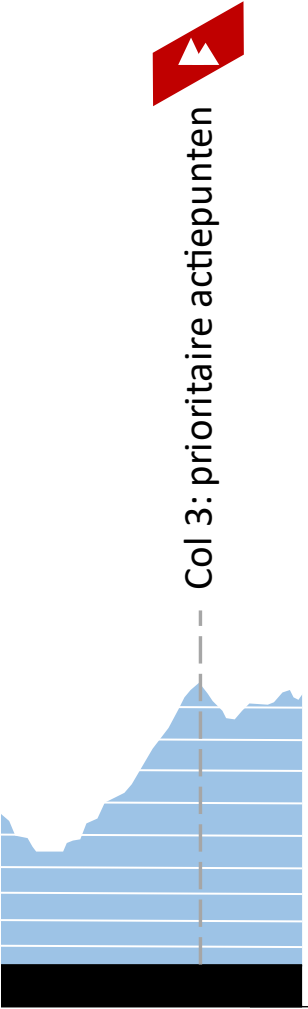
thema	ambitie	deelambitie	nr.	actie	opmerkingen	haalbaarheid	impact	actor	cross-link met andere acties
A: Voorbeeldstad	De stad oefent een voorbeeldfunctie uit door in te zetten op een circulair stadspatrimonium en aankoopbeleid en door te zorgen dat elke medewerker van de stad op de hoogte is van wat CE is en deze toepast in hun werking. Turnhout heeft hierbij oog voor zowel ecologische, sociale en economische waardecreatie. De Stad moedigt circulair ondernemen aan voor zowel burgers als professionelen door beleidsmatig een gunstig klimaat te creëren.	DEELAMBITIE 1: Stad Turnhout voert enkele pilotprojecten uit rond circulaire aankoop tegen 2030 om zo op termijn een volledig circulair aankoopbeleid te kunnen implementeren.	A1.1	Inzetten op markt dialoog zodat externe stakeholders weten hoe ze CE principes kunnen integreren in hun werking wanneer er een CE bestek in de markt wordt gezet.		7	8		A1.2
			A1.2	Sensibiliseren en opleiden van het aankoopteam rond circulaire aankoopprincipes en hen praktische voorbeelden aanreken vanuit andere lokale besturen.	zelf opleiding voorzien	9	8		
			A1.3	Hanteren van circulaire aankoop principes (reductie, gebruiksduur verlening, hergebruik...) en kennis hierover verspreiden naar het lokale weefsel.		6	4		
			A1.4	Uitvoeren van een aantal pilotprojecten rond circulair aanbesteden en zo op basis van de geleerde lessen het circulair aankoopbeleid verder verfijnen.		7	8		A1.2
		DEELAMBITIE 2: Stad Turnhout zorgt dat elke medewerker op de hoogte is van circulaire economie en hoe deze principes toe te passen in zijn eigen werking/dienstverlening.	A2.1	Opzetten van een inspiratietraject om het bewustzijn van elke dienst rond circulaire economie te verhogen.		3	4		
			A2.2	Opleiden van medewerkers om rendabiliteit van circulaire initiatieven in kaart te brengen.		2	2		
			A2.3	Opzetten van een denkoefening met elke dienst hoe zij circulaire economie kunnen integreren in hun werking/dienstverlening.	in latere fase	8	4		
			A2.4	Opnemen van circulair actieplan in de volgende meerjarenplanning zodat elke dienst ook de benodigde middelen/tijd krijgt om in te zetten om processen meer circulair te maken.		3	9		
			A2.5	Linken van het circulair actieplan aan het klimaatplan en deze mee te integreren in het communicatietraject van Team Klimaat.		9	4		
		DEELAMBITIE 3: Stad Turnhout creëert beleidsmatig een gunstig klimaat voor zowel burgers, verenigingen en professionelen om circulair te ondernemen en neemt hierbij het lokaal DNA als vertrekpunt.	A3.1	Opzetten van recurrente afstemmingsmomenten met de sociaal-circulaire hubs om elkaar te versterken en de krachten te bundelen.		8	6		
			A3.2	In kaart brengen van de lokale drempels rond circulaire initiatieven in reguliere bedrijven tegen 2025.		4	3		A3.3
			A3.3	In kaart brengen van drempels rond circulaire economie en deze overbrengen naar het gepaste beleidsniveau.		4	3		A3.2
			A3.4	Lobbyen op bovenlokaal niveau (bv. Vlaanderen Circulair, kenniscentrum centrumsteden, provincie Antwerpen...) o.b.v. de geïdentificeerde lokale drempels en uitdagingen.	tot provinciaal niveau weten	6	7		
			A3.5	Opstellen van een gunstig lokaal beleid m.b.t. circulaire economie en deze doorvertalen naar lokale stakeholders.		7	7		
A3.6	Vertalen van bovenlokaal beleid naar de lokale context om lokale drempels weg te werken.			2	9				
A3.7	Deelnemen aan een leerend netwerk rond CE van verschillende steden en geleerde lessen vertalen naar eigen lokale noden/drempels.			8	5				

Peloton:

Vroege vlucht:

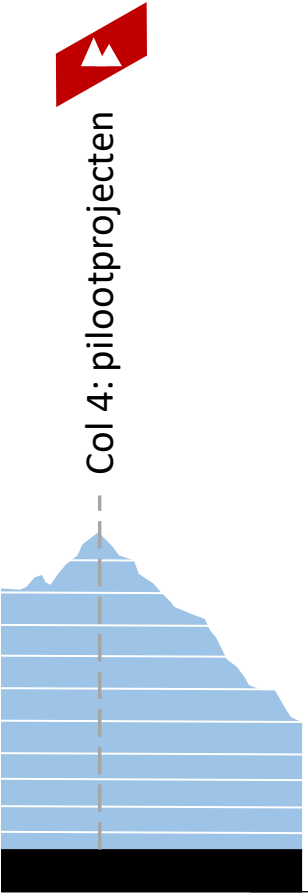
Col 3: Prioritaire actiepunten vaststellen

Peloton:

Vroege vlucht:

Col 4: Het uitwerken van pilootprojecten

3 Identificeren en concretiseren van een impactvol lokaal demonstratieproject

Doelstelling:
 Identificatie en invulling impactvol lokaal demonstratieproject

Aanpak workshop:

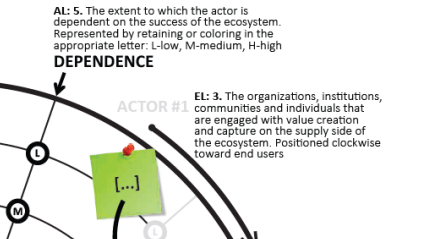
- Identificatie van een impactvol demonstratieproject
- Invullen actiefiche voor het demonstratieproject (KPI, mijlpalen, verantwoordelijkheden, benodigde middelen, timing...)

Resultaat:

- Stad Turnhout heeft inzicht in de randvoorwaarden voor een impactvol lokaal demonstratieproject en beschikt over een eerste versie van een actiefiche voor een demonstratieproject.

offering by the supply-side agents in the ecosystem

AI: 5. The extent to which the actor is dependent on the success of the ecosystem. Represented by retaining or coloring in the appropriate letter: L-low, M-medium, H-high **DEPENDENCE**

EL: 3. The organizations, institutions, communities and individuals that are engaged with value creation and capture on the supply side of the ecosystem. Positioned clockwise toward end users

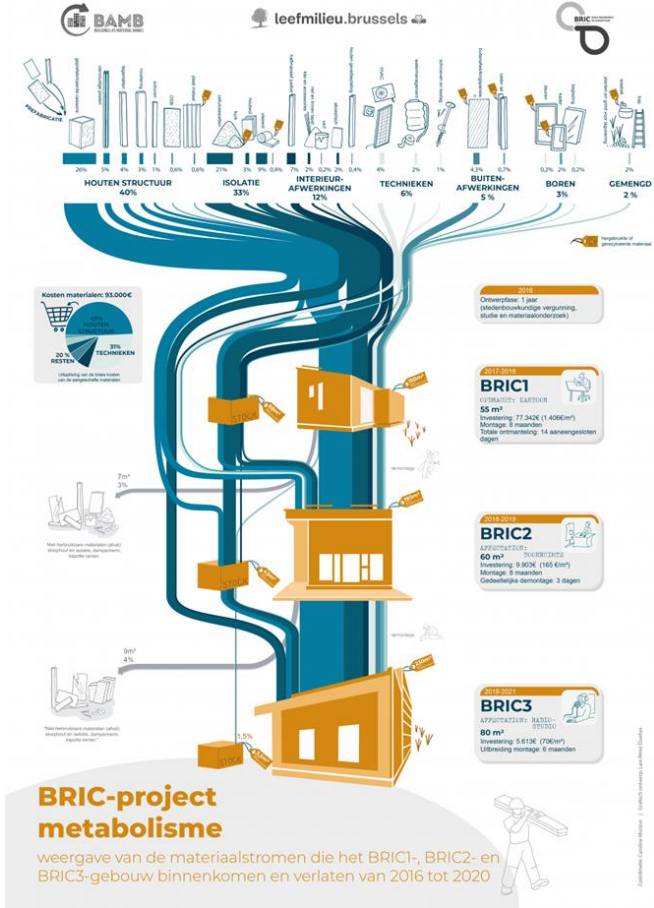
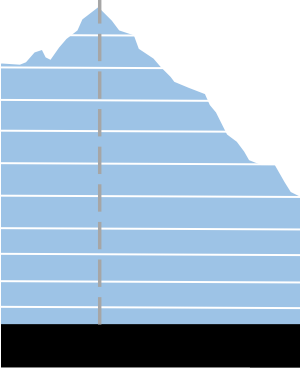
Figure 1

Col 4: PP01 – de materiaalmakelaar

Col 4: pilootprojecten

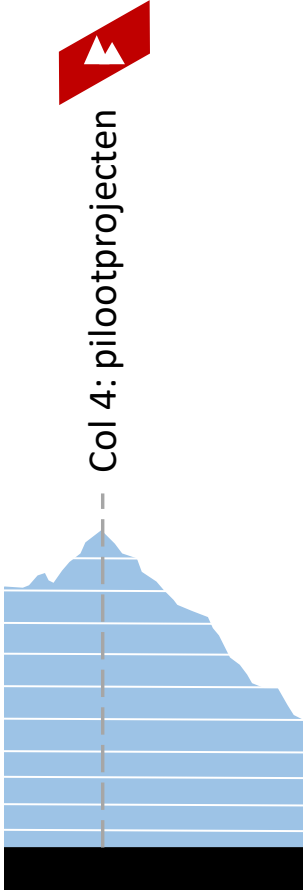
Peloton:

PP01:

Col 4: PP01 – AZ Turnhout

Ziekenhuiscampus St. Elisabeth

Peloton:

PP01:

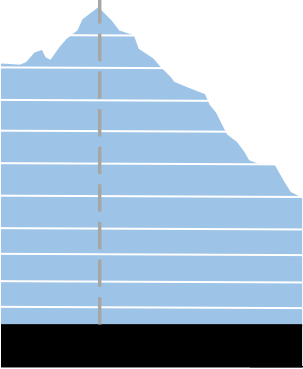

Col 4: PP02 – CoCreatie Herbruik Hout

Col 4: pilootprojecten

Peloton:

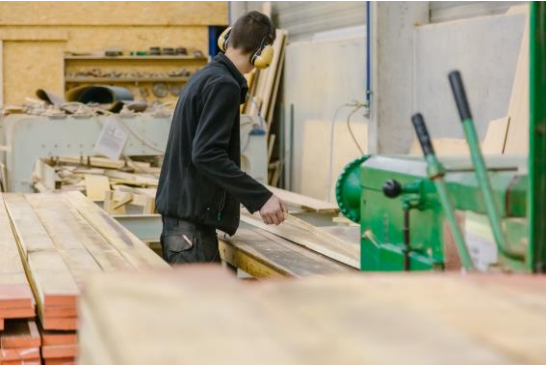
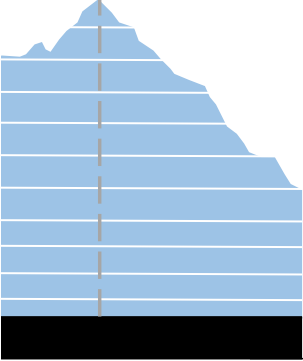
PP02:

PP01:

Col 4: PP02 – CoCreatie Herbruik Hout

Col 4: pilootprojecten

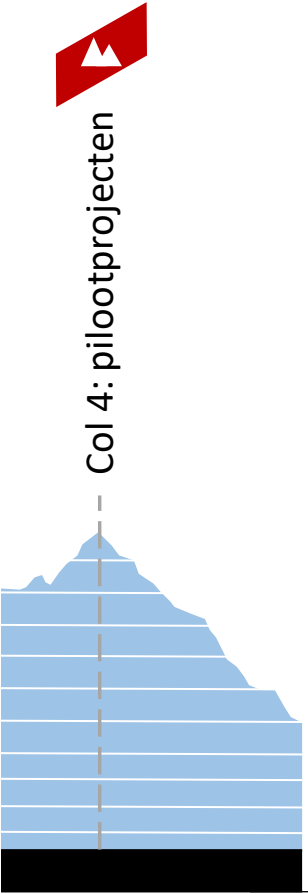
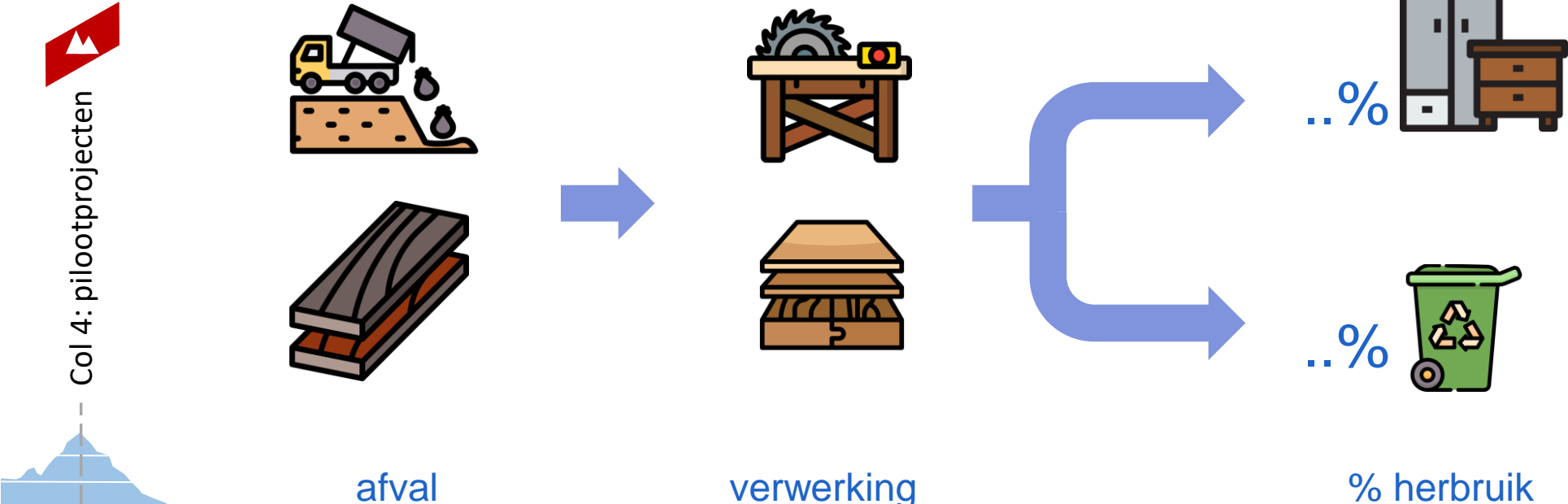

Peloton:

ACHTERVOLGERS:

Kopgroep:

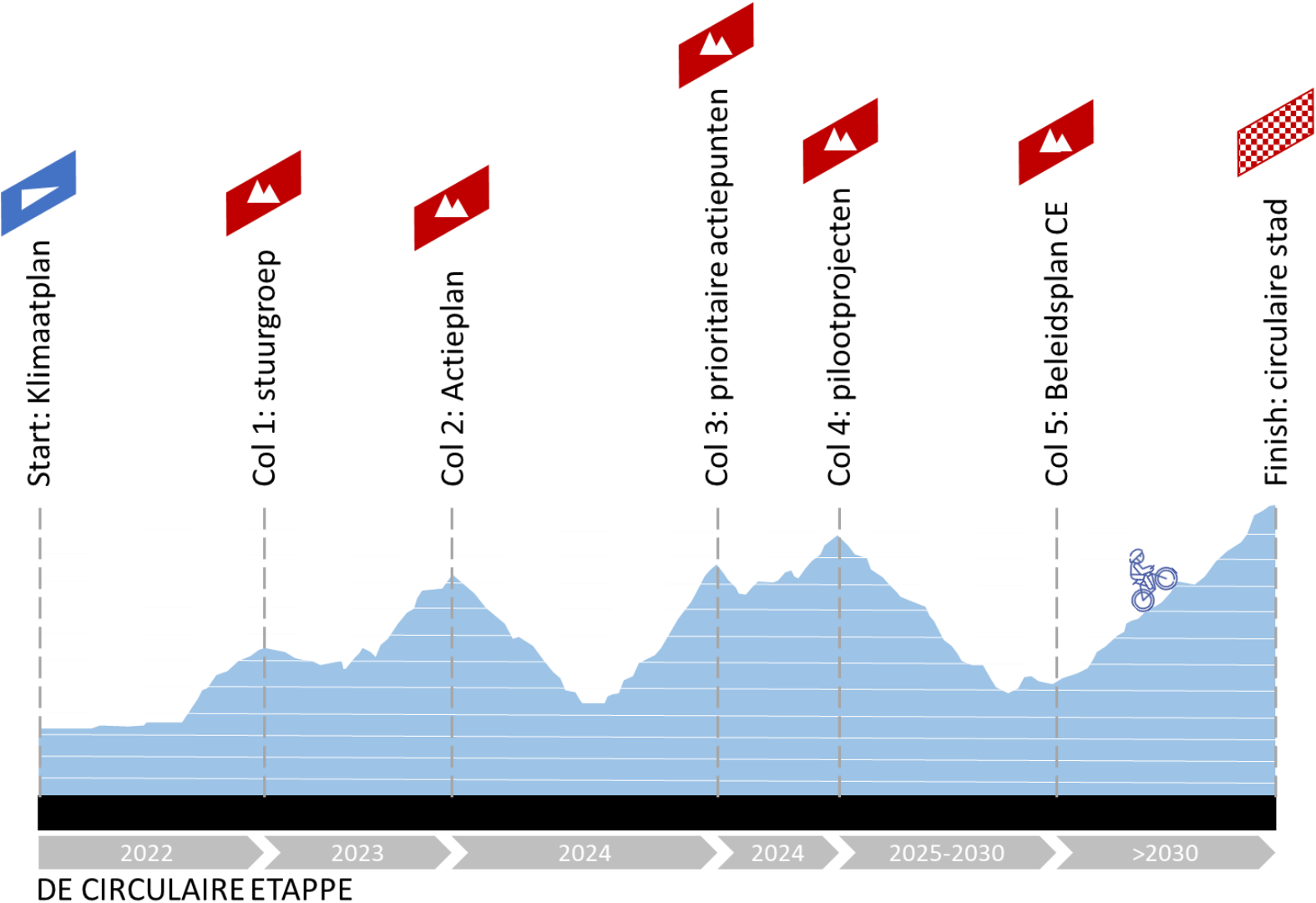
Col 4: PP02 – CoCreatie Herbruik Hout

Peloton: ACHTERVOLGERS: Kopgroep:

Col 5: opmaak van een beleidsplan CE

“Begint eer ge Bezint”

- Elke de Taeye, VVSG -

TURNHOUT

TURNHOUT

Stadskantoor, campus Blairon 200, 2300 Turnhout
+32 14 44 33 11, stad@turnhout.be, www.turnhout.be

